

Algebraens rødder: Mønstersøgning eller genforening

Allan Tarp, kontingensforsker

Kontingens dekonstruerer ortodoksi, dvs. afdækker skjulte forskelle, som gør en forskel.

Traditionen angiver mønstersøgning som algebraens rod. Historien og navnet siger noget andet: Algebra betyder genforening på arabisk, svarende til at tal kan forenes og opdeles.

Skrevet mindre sjusket bliver cifre til ikoner: Der er fire streger i 4, fem i 5, osv. En optælling angives som ubundtede, bundter, bundter af bundter osv. skrevet på arabisk, dvs. fra højre:

$$4567 = 4 \cdot \text{BBB} + 5 \cdot \text{BB} + 6 \cdot \text{B} + 7 = 4 \cdot 10^3 + 5 \cdot 10^2 + 6 \cdot 10 + 7$$

ved ti-bundtning.

Her ses tre af de fire opsamlingsformer: Plus, gange og potens. De tilsvarende opdelingsformer er minus, division, rod og logaritme. Opdeling kaldes også tilbageregning eller ligningsløsning og sker ved overflytning med modsat regnetegn, da $x = 9 - 3$, $9/3$, $3\sqrt{9}$ og $\log_3(9)$ er løsninger til ligningerne

$$x + 3 = 9, \quad x \cdot 3 = 9, \quad x^3 = 9 \quad \text{og} \quad 3^x = 9.$$

Den fjerde opsamlingsform bærer det latinske navn for forening, integration. De tre første er opsamling af og opdeling i tal. Integration og det modsatte, differentiation, er opsamling af og opdeling i formler. De fire opsamlings- og opdelingsformer har rødder i hhv. forbrug, handel, banklån og fysik.

Ved plus og gange fremkommer totalen T ved opsamling af hhv. variable og konstante styk-tal:

$$T = 3\$ + 5\$, \quad T = 3 \cdot 5\$.$$

Ved potens og integration opsamles hhv. konstante og variable per-tal:

$$1+R = (1 + 5\%)^n, \quad \Delta y = \int dy = \int f(x) dx,$$

hvor $f(x)$ angiver per-tal med enheder som m/s, kr/kg osv.

Skrives tal med enheder fås $T = 4567 = 456,7 \cdot 10 = 456,7 \cdot 10^0$ ere. Dvs. naturlige tal er decimaltal svarende til verbale tal $76 = \text{syv-ti-seks}$, idet vi jo også kan bundte en given total i 5 'ere, 7 'ere mm.: $T = 23,4 \cdot 5$ 'ere = $9,6 \cdot 7$ 'ere = $12,6 \cdot 7$ 'ere osv.

Gangning af flercifrede tal som $3x^2 + 4x + 5$ og $2x + 3$ kan ske med et 'renæssance-skema', dvs. et $3 \cdot 2$ rektangel med det første tal foroven, det andet tal lodret til højre og med resultatet fornedet, idet der plusses i diagonalerne. Anbringes $T = 6x^3 + 17x^2 + 22x + 15$ nederst, vil tilbageregning i skemaet vise at $T/(2x + 3) = 3x^2 + 4x + 5$.

Algebra som genforening læres nemt af alle, hvilket er uheldigt, hvis matematik skal bruges til at reproducere landets vidensadel (Bourdieu).